

Protokoll 10/2026

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 24 augusti 2026 kl. 13:30-
16:10, Kanslilokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Katarina Borg Vice ordförande
Ola Andersson
Leif Bolter
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Anders Johnson
Helena Nilsson Lannegren §§3-17
Måns Lönnroth
Laila Reppen
John Stenborg
Monica Hector Protokollförare
Fredrik Jöngren Handläggare
Henrik Nerlund Sekreterare
Natali Klosterling Föredragande §8
Sarah Blake Elmvall Föredragande §9

Justerare

Elisabet Jermsten

Datum för justering

Paragraf

§§1-17

Protokollförare

Monica Hector

§ 1**Val av justerare samt dagordning****Beslut**

Valdes ledamot Elisabet Jermsten att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden i ordningen: 1-7, 9, 12-13, 10-11, 8, 14-17.

§ 2**Nästa sammanträdesdag****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådets sammanträder måndag 7 september 2026 kl.13.30.

§ 3**Protokoll från sammanträde 2026-06-01****Beslut**

Anmälades att protokoll från sammanträde 2026-06-01 justerats i vederbörlig ordning.

§ 4**Protokoll från sammanträde 2026-06-08****Beslut**

Anmälades att protokoll från sammanträde 2026-06-08 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5**Rådet: Utflykt och middag 2026**

SR 2026/119

Beslut

Erinrades att rådets årliga utflykt och middag genomfördes 3 juni 2026 med studiebesök på stadsbiblioteket där Samuel Roihjert,

EBAB, informerade om det pågående restaureringsarbetet samt besök i Norra Stationsparken, Hagastaden tillsammans med Anders Jönsson och Lisa Ernerfeldt från AJ-Landskap som ansvarade för parkens planering. Dagen avslutades med middag på Stallmästaregården.

§ 6

Rådet: Sammanträdesdagar 2027

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder följande dagar 2027:

Ordinarie sammanträden:

Måndagen 11 januari
Måndagen 18 januari
Måndagen 1 februari
Måndagen 8 mars
Måndagen 22 mars
Måndagen 5 april
Måndagen 19 april
Måndagen 3 maj
Måndagen 17 maj
Måndagen 31 maj

Delegationssammanträden:

Måndagen 15 februari

Måndagen 14 juni

Rådets utflykt torsdag 10 juni

Måndagen 23 augusti
Måndagen 6 september
Måndagen 20 september
Måndagen 4 oktober
Måndagen 18 oktober
Måndagen 8 november
Måndagen 22 november
Måndagen 6 december

Måndagen 16 augusti

Måndagen 13 december

§ 7

Anmälningar för kännedom

Anmälda handlingar

- (Signerad) Hemsamariten 1 m.fl., planärende på granskning, 2020-12922
- (Signerad) Konserthuset 2, återremiss, skylt och digitala skyltar på fasader, 2026-06896
- (Signerad) Lejongapet 2, förslag till detaljplan, 2024-16775
- (Signerad) Godsfinkan 1, granskning, 2023-17231

- (Signerad) Hjorthagen 1:5, granskning, 2025-18086
- (Signerad) Floden 1 m.fl., planärende på granskning, 2022-17352
- Hedvig 7, 12-våningshus i gamla Spånga, svar med e-post
- (Signerad) Traneberg 1:13 (Tranebergsängen), förslag till detaljplan för del av, 2025-05703
- Information om markarbeten vid Naturhistoriska riksmuseet 2026-2030, översänt för kännedom
- Galjonsbilden 22, förvanskande bygglov för Terrasshuset i Gröndal, Brf Galjonsbilden 22, svar med e-post
- Tunnelbanestationernas gestaltning, svar med e-post
- Älvsjö 1:1 i Hagsätra, nej till bebyggelse på Stjärnsundsgatan Dnr E2026-01180, översänt för kännedom
- (Signerad) Dockkragen 11, förslag till detaljplan, 2024-13194
- (Signerad) Hjorthagen 1:3 (Gasklockorna), uppförande av plank och stödmurar, 2026-01543
- (Signerad) Åkertisteln 2, planärende på granskning, 2022-13775
- Liljeholmen 1:1 vid kv Stubinen, begäran om att Skönhetsrådet överväger planförslaget, svar med e-post
- (Signerad) Katrumpan 25, uppförande av balkonger, 2026-04093
- Katrumpan 25, remissvar för kännedom, e-post
- Inga höghus i Solberga - Trätöfeln, svar med e-post
- (Signerad) Ormen 9, Södermalm 7:78, ändrad användning och nybyggnad av hotell, 2026-11647
- Gladan 5 m.fl., underrättelse om granskningsutlåtande, 2020-04848
- Taffelstenen 1, underrättelse om granskningsutlåtande, 2021-03110
- Bäverstocken 1 m.fl., underrättelse om granskningsutlåtande, 2020-12583
- Regler för kattnät på balkong, svar med e-post
- Frågor om kastanjeträden på Östermalmstorg, svar med e-post
- Vägräcke i Fredhäll, svar med e-post
- Ormen 9, svar med e-post
- (Signerad) Årsta 1:1 vid kv Adresslappen, planärende på granskning, 2024-04298
- Södermalm 7:87 (Guldbron), ljusanordning, 2025-16385. Återkallande av remiss.
- Hur kommer man med i Skönhetsrådet?, svar med e-post
- Fotgängarens rätt till liv måste hävdas!, översänt för kännedom
- Handelsträdgård, Åkeshovs Gårdsväg 6, svar med e-post

- Farsta 2:1 m.fl., vid Lingvägen (Samsö), meddelande om antagande, 2011-16053
- Årsta 1:10 m.fl., utbyggnad av tunnelbanan Fridhemsplan – Älvsjö, meddelande om antagande, 2020-09494
- (Signerad) Vasastaden 1:42 m.fl. (Västra Hagastaden), planärende på granskning, 2016-06398
- (Signerad) Dorotea 16, förslag till detaljplan, 2025-16283
- (Signerad) Roslagsbanan 15, skylt, digital reklamskylt, 2026-08008
- Yttranden om Tensta vattentorn, svar med e-post
- (Signerad) Norrmalm 2:41, återremiss nybyggnad av miljörum Kungsträdgården, 2023-19441
- Nobel Center och Torleif Falks förakt för stockholmarna, svar med e-post
- Skarpnäcks Gård 1:1, vid Skarpnäcks sportfält, anpassning till omgivningen, svar med e-post
- (Signerad) Hjulmakaren 2, planärende på granskning, 2023-15045
- Leverantören 2 (tunnelbanedepå i Älvsjö), meddelande om antagande, 2023-13992
- Fackverket 1, och del av Örby 4:1, meddelande om antagande, 2020-14338
- Eremiten 2 m.fl., meddelande om antagande, 2022-04701
- Sothönan 3 m.fl., meddelande om antagande, 2016-09481
- Årsta 1:1, meddelande om antagande för två områden invid Sköntorpsvägen, 2021-03219
- Skeppsbrokajen, Tullhus 1-3, meddelande om antagande, 2015-20635
- Nya cykelbron Slussen-Gamla stan, svar med e-post
- Sättra 2:1 vid Järnbärrvägen, underrättelse om granskningsutlåtande, 2021-14726
- Liljeholmen 1:1 och Stubinen 2, underrättelse om granskningsutlåtande, 2018-14587

§ 8**Fejan 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2024-07007**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Fejan 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2024-07007. Natali Klosterling, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2026/171

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om vidarebearbetning av den föreslagna byggnaden avseende volym, höjd och gestaltning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget möjliggör ett nytt häkte i Larsboda verksamhetsområde. Totalt beräknas ca 200 platser för klienter kunna skapas i anläggningen och omkring 170 nya arbetsplatser tillkommer därmed i verksamhetsområdet. Utöver det nya häktet möjliggör detaljplanen en ny elnätsstation för att säkra energiförsörjningen till häktet. Den nya bebyggelsen ska anpassas till områdets karaktär avseende höjd, volym och utformning för att åstadkomma en sammanhållen stadsbild. Verksamheten ska utformas med hög säkerhet internt och externt. Planen ska också bidra till att stärka det ekologiska spridningssambandet vilket ska ske genom en ny park i norr samt utökning av befintlig parkmark i söder. Den nya parken i norr ska också anpassas i sin utformning för att fungera för skyfallshantering. Vidare syftar planen till att skapa trygga och tillgängliga stråk för gående och cyklister inom planområdet samt att kopplingar ska stärkas.

Rådet ansåg att detaljplaneområdet kan lämpa sig för den föreslagna verksamheten. Skönhetsrådet konstaterade dock att den planerade häktesbyggnaden med sin storskaliga volym inte bara ska ses i förhållande till verksamhetsområdet Larsbodas bebyggelse utan som en stadsbilsfråga då byggnaden kommer att ta plats och synas även i det större landskapsrummet. I det fortsatta planarbetet bör således den planerade volymen sättas in i ett större sammanhang och redovisas såväl söderifrån (Nynäsvägen) som från öst och väst. Ett sådant underlag innebär att beslutsunderlaget även gör det möjligt att se den planerade byggnaden i förhållande till den befintliga bebyggelsen och de högre bostadshusen i Farsta/Farsta strand.

I detta skede i planarbetet är gestaltningen av byggnaden skissartad – först i granskningsskedet ska färg, form och materialpalett presenteras. Enligt rådets uppfattning är det presenterade gestaltungsgreppet med låga byggnader runt en högre volym en bra början men den stora och höga volymen är ett problem så som den presenteras i föreliggande förslag. De två översta våningarna är indragna, vilket skapar utrymme för utevistelse för de intagna, men det gör ingen skillnad i hur byggnadsvolymen kommer att uppfattas eftersom gårdarna av säkerhetsskäl behöver ha slutna fasader mot omgivningen. Rådet hade förståelse för att säkerheten på häktet måste upprätthållas men enligt rådets mening var byggnaden i sin

föreslagna form stor och dystert. Av säkerhetsskäl går det inte att ha fönsterpartier i häkteslokaler och celler men i projektet bör man arbeta med att det i vissa delar av byggnaden ska vara möjligt att se en skymt av omgivningen, t.ex. i korridorer eller passager även om det blir i form av mer indirekta än direkta glimtar. Rådet såg det också som mycket önskvärt att promenadgårdarna utformas så att klienterna får uppleva lite mer av omgivningen än bara himmelsvyn, även om det så bara är trädtoppar. Skönhetsrådet hade ingen erinran mot vare sig den planerade parken med skyfallshantering eller de stråk för gående och cyklister som föreslås.

Sammanfattningsvis ansåg rådet att den föreslagna verksamheten skulle kunna rymmas på platsen men att den föreslagna byggnaden ännu inte övertygar. Till granskningsskedet behöver projektet bearbetas i detaljutformning, material- och kulörval, samt i skala. Enligt rådet behöver således volymen bearbetas till en mindre klumpig och hög form. Kanske är det t.o.m. möjligt att utnyttja fastigheten bättre och utöka fotavtrycket och minska höjden. Det fortsatta arbetet med gestaltningen måste, ansåg rådet, inriktas på att genom volymhantering, färg, och materialpalett minska byggnadens påverkan i såväl verksamhetsområdet som i landskapet.

Handlingar i ärendet

- SR 2026/171-2 Samrådsbrev
- SR 2026/171-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2026/171-4 Plankarta samråd
- SR 2026/171-5 Bedömning av ek Fryksdalsbacken
- SR 2026/171-6 Trädinventering bedömning av ekar
- SR 2026/171-7 Trafik- och parkeringsutredning
- SR 2026/171-8 Avfallsutredning
- SR 2026/171-9 Fullständig dagvattenutredning
- SR 2026/171-10 Skyfallsutredning
- SR 2026/171-11 PM Dagvatten kvartermark
- SR 2026/171-12 Bilaga 1- Åtgärdsförslag dagvatten
- SR 2026/171-13 Bilaga 2 - Sekundär avrinning
- SR 2026/171-14 Bilaga 3 - Föroreningsberäkningar
- SR 2026/171-15 PM Geoteknik skyfallspark
- SR 2026/171-16 Markteknisk undersökningsrapport geoteknik skyfallspark
- SR 2026/171-17 PM Miljöteknisk markundersökning
- SR 2026/171-18 PM Översiktlig miljöteknisk markundersökning
- SR 2026/171-19 Protokollsutdrag 2025-03-27 § 24
- SR 2026/171-20 Tjänsteutlåtande startpromemoria

§ 9**Solhem 15:3 (Solhöjden), förslag till detaljplan för del av, 2024-01707**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Solhem 15:3 (Solhöjden), förslag till detaljplan för del av, 2024-01707. Sarah Blake Elmvall.

SR 2026/161

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan gällande del A med erinran om att gångkopplingen mellan Norrskensbacken och parkmarken ska iordningställas som en del av planprojektet och att planområdets utbredning justeras. Skönhetsrådet avstyrkte bebyggelse i del C.

Anmälde ledamöterna E Jermsten, D Johansson, M Lönnroth, H Nilsson Lannegren och J Stenborg särskilt yttrande enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplanens syfte är att möjliggöra radhusbebyggelse längs Norrskensbacken och Solskensbrinken i stadsdelen Solhem. Radhusen föreslås uppföras i två våningar om tre grupper, nedtrappade för att följa lutningen i terrängen. Den befintliga gångstigen till Spånga station behålls och bebyggs på varsin sida, i planbeskrivningen benämnda del A och C. Markparkering ordnas tvärställd mot gatan i direkt anslutning till varje bostad.

Planområdet utgörs av ett kuperat naturområde som vid den tidigare exploateringen av Solhem lämnades obebyggt. Inom och i anslutning till planområdet finns ett 60-tal särskilt skyddsvärda träd, i första hand gamla tallar. Av dessa klassas ungefär hälften som särskilt skyddsvärda. Planförslaget innebär att totalt 14 särskilt skyddsvärda tallar och 19 skyddsvärda tallar samt en skyddsvärd asp behöver tas ned eller riskerar att påverkas indirekt.

Skönhetsrådet konstaterade att detaljplaneförslaget innebär en svår avvägning mellan att freda en skogsbacke med stora naturvärden och att möjliggöra en förtätning i ett område med mycket kollektivtrafikhärläge. Rådet ansåg att läget är så pass centralt att en förtätning i detta fall är motiverad och att radhus, i den föreslagna skalan, passar platsen bäst. Rådet ville samtidigt påtala att den föreslagna bebyggelsen på ett olyckligt sätt skärmar av parkmarken och gör den mer svårtillgänglig från Solskensbrinken varför radhusbebyggelsen i del C bör utgå. För att underlätta tillgängligheten till parkmarken från Norrskensbacken ansåg rådet

att gångvägen mellan den föreslagna radhusbebyggelsen och fastigheten Inga 2 iordningställs som en del av projektet. Planområdet bör utökas i denna del och dessutom innebära att de kvarvarande skyddsvärda träden i skogsområdet ges skyddsbestämmelser och att övriga ingrepp i naturmarken minimeras.

Sammanfattningsvis ansåg rådet att del A kan bebyggas och att radhus i detta fall är den form som bäst passar på platsen, givet att den föreslagna skalan bibehålls och att gångkopplingen mellan Norrskensbacken och parkmarken är klarlagd och tydliggörs i plankartan. Rådet avstyrkte bebyggelse i del C med motiveringen att bebyggelse där stänger in gångvägen och starkt begränsar möjligheten att nå parkytan från gatan. Dessutom sparas en samlad och något större del av naturmarken genom att avstå att bygga tre radhus.

Handlingar i ärendet

- SR 2026/161-2 Samrådsbrev
- SR 2026/161-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2026/161-4 Plankarta samråd
- SR 2026/161-6 PM Naturvärden och riskanalys biologisk mångfald
- SR 2026/161-5 PM Ekologi
- SR 2026/161-7 Fågelinventering
- SR 2026/161-8 Dagvattenutredning
- SR 2026/161-9 Bullerutredning
- SR 2026/161-10 Miljöteknisk utredning och riskbedömning avseende förorenad mark
- SR 2026/161-11 Protokollsutdrag 2024-08-22 § 19
- SR 2026/161-12 Protokollsutdrag 2024-06-13 § 16
- SR 2026/161-13 Tjänsteutlåtande startpromemoria för Solhöjden

Anmälde ledamöterna E Jermsten, D Johansson, M Lönnroth, H Nilsson Lannegren och J Stenborg särskilt yttrande enligt bilaga.

”Vi kan acceptera Skönhetsrådets beslut om tio radhus. Men vi hade föredragit att hela området lämnats obebyggt. Området har ett bestånd av tallar med 250 års ålder. Dagens svenska skogsbruk har inneburit att sådana bestånd numera är mycket ovanliga i svensk skog och nästan enbart återfinns i stora städer. Bestånden började växa under Gustaf III:s tid, när han genomförde sin statskupp och började inskränka 1766 års tryckfrihetslag och då Finland fortfarande var en del av det svenska riket.

Vi anser att Stockholms stad har ett ansvar att lämna området obebyggt.”

§ 10**Akalla 4:1 (Förbifart Stockholm), inbjudan till samråd om upphävande av del av Igelbäckens kulturresevat, 2025-17406**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Akalla 4:1 (Förbifart Stockholm), inbjudan till samråd om upphävande av del av Igelbäckens kulturresevat, 2025-17406. Sekreteraren redogjorde för ärendet.

SR 2026/167

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet ställa sig negativt till upphävande av kulturresevat.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Föreliggande ärende innebär att gränsdragningen för Igelbäckens kulturresevat på Järvafältet ändras så att resevatsföreskrifterna upphävs för två delområden. Syftet är att uppföra ytterligare ramper och leder vid Förbifart Stockholm. Rådet behandlade detaljplaneförslaget för det förstnämnda i januari i år. Kulturresevatet inrättades 2006 och innebär ett skydd för en kulturmiljö som brukats åtminstone sedan bronsåldern, som flera gravfält och fornlämningar vittnar om.

Skönhetsrådet ansåg, i linje med sitt tidigare yttrande över detaljplanen för Hjulsta trafikplats, att de ytterligare av- och påfartsramperna inte ska utföras. Dessa krävs inte för Förbifarten, utan är kapacitetsökande tillägg som gör stora intrång i landskapet och spolierar fornminnesmiljöer. De båda befintliga gravfälten och kulturresevatet som ska skydda dem bör således respekteras.

Rådet konstaterade att den redan utförda förändrade sträckningen för Akallalänken (som fått dispens genom kulturresevatet) inte hade behövts om trafikplatsen utförts som först planerats, utan extra ramper. Intrånget i landskapet och förstörelsen av gravfälten bör hejdas och resevatet således fredas från ytterligare ingrepp.

Handlingar i ärendet

- SR 2026/167-1.2 Följebrev, inbjudan till samråd
- SR 2026/167-1.3 Tjänsteutlåtande Beslut om samråd om upphävande av del av Igelbäckens kulturresevat

§ 11**Djurgården 1:1 (Nedre Manilla), om- och tillbyggnad av tavelgalleri, 2026-12105**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Djurgården 1:1 (Nedre Manilla), om- och tillbyggnad av tavelgalleri, 2026-12105. Sekreteraren redogjorde för ärendet.

SR 2026/187

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka bifall till ansökan om bygglov i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Bygglovsansökan innebär att en befintlig galleribyggnad ersätts med en större byggnad avsedd för samma innehåll. Den tillkommande volymen föreslås placeras norr och delvis öster om den befintliga. Galleribyggnaden som i huvudsak föreslås rivas uppfördes 1961 med Birger Borgström som arkitekt. Nedre Manilla består idag av en sammanhängande anläggning där delarna har olika tillkomsthistoria, från 1700-talet, 1910-talet och 1960-talet. Samtliga ingående delar är blåklassade.

Skönhetsrådet ansåg att Nedre Manilla har ett mycket högt kulturhistoriskt värde och underströk att detta gäller samtliga byggnadsdelar. Rådet vände sig således mot en rivning av den modernistiska galleribyggnaden från 1961. Utgångspunkten för projektet bör istället vara att pröva en tillbyggnad av det befintliga galleriet. Den föreslagna riktningen mot norr och fotavtrycket hade rådet inget att anmärka emot.

Rådet anåg att en eventuell tillbyggnad till galleriet bör utgå från den befintliga saklighet som Borgströms arkitektur uppvisar och undvika onödig formvilja, exempelvis i form av svepande baldakinliknande tak.

Handlingar i ärendet

- SR 2026/187-1.5 Remissbrev Skönhetsrådet
- SR 2026/187-1.4 Gestaltningsskisser, projekt- och verksamhetsbeskrivning Nedre Manilla
- SR 2026/187-1.7 Fasadritning

- SR 2026/187-1.9 Situationsplaner
- SR 2026/187-1.2 Antikvariskt utlåtande galleri Nedre Manilla
- SR 2026/187-1.3 Fotodokumentation av befintlig plats Nedre Manilla
- SR 2026/187-1.6 Takplan
- SR 2026/187-1.8 Markplaneringsplan

§ 12

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Sekreteraren deltog 20/8 vid invigningen av fastighetsbolaget Olov Lindgrens bostadsprojekt kv. Ledarö i Farsta.

I fredags, 21/8 uppmärksammade P4 Radio Stockholm att Essingeleden invigdes för 60 år sedan och sekreteraren deltog i inslaget.

Anmälde sekreteraren att han 4/9 kommer att delta i ICOMOS seminarium om 1900-tals arkitektur i Helsingör.

Informerade sekreteraren om att han kommer att delta i Byggnadsvårdsföreningens konvent i Mariestad 23/9.

§ 13

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 14

Hasselbacken 1, nybyggnad av hotellpaviljonger, 2026-052430

SR 2026/129

Beslut

Anmälades för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2026-06-08 (§3).

§ 15**Alvik 1:18 m.fl. Alviks strand, planärende på granskning,
2019-07846**

SR 2026/151

BeslutAnmälades för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2026-06-08 (§4).**§ 16****Enskede gård 1:1 vid Hemskogsvägen, förslag till
detaljplan för del av, 2021-18198**

SR 2026/144

BeslutAnmälades för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2026-06-08 (§6).**§ 17****Norrström 2 och Norrmalm 3:43 (Kungliga Operan),
förslag till detaljplan, 2018-00426**

SR 2026/132

BeslutAnmälades för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2026-06-08 (§5).